

CONSELL DE LES ARTS I DE LA CULTURA

CONCLUSIONS

dels debats del
 Consell de les Arts
 i de la Cultura

CAC

Audiovisuals
Lletres
Patrimoni

Presentació

Aquesta publicació recull les conclusions dels tres darrers debats que ha portat a terme el Consell de les Arts i la Cultura de la ciutat de Girona, i per tant complementa i clou la feina iniciada amb la publicació, l'any 2005, del llibret que recollia les conclusions dels tres primers debats. En aquella ocasió, vam publicar els resultats dels debats que van tenir lloc al voltant de la situació de la música, les arts visuals i les arts escèniques; en el present llibret, recollim les conclusions del debat dedicats a l'audiovisual, que va tenir lloc en el curs 2004-05, i el debat final del qual es va celebrar els dies 8 i 9 d'abril de 2005. També incloem el resum del debat dedicat a les lletres, que va tenir lloc el curs 2005-06, i amb un plenari final el 2 i 3 de juny de 2006; i finalment, el debat dedicat al patrimoni, celebrat al llarg del curs 2006-07, i el plenari del qual va tenir lloc el 8 i 9 de juny de 2007.

Ara que ens situem en el punt final d'aquest recorregut, val la pena recordar, ni que sigui breument, quina ha estat la trajectòria del Consell de les Arts i la Cultura, una institució pionera en l'àmbit de l'administració local. El Consell va ser creat l'any 2000 a través d'un acord de ple, i va quedar constituït amb dos òrgans funcionals principals: un Comitè Impulsor i el Plenari del consell. El Comitè Impulsor ha estat format al llarg d'aquest temps per una catorzena de persones, algunes de les quals han canviat, i d'altres que hi han pres part des del principi; el Plenari ha estat constituït per totes aquelles persones que han vol-

gut participar en les sessions de debat final obert al públic que any rere any hem celebrat a la Mercè. El Consell es va proposar, des del principi, actuar com un òrgan de debat i discussió entorn de les polítiques i les accions culturals a la nostra ciutat, no només sobre les que porta a terme l'Ajuntament, sinó sobre tota l'activitat cultural de la ciutat en el seu conjunt; per això va organitzar el seu treball en àmbits sectorials, que s'han anat analitzant curs rere curs. Evidentment, aquesta feina no s'hauria pogut portar a terme sense la col·laboració, en primer lloc, de totes les persones que van prendre part en les sessions de treball previ que es van anar fent al llarg de cadascun dels períodes de preparació; i sobretot, sense tots els participants als plenaris, ponents o assistents, que de fet han format part activa de l'acció del Consell.

Cal fer un agraïment especial, però, als membres del Comitè impulsor, una sèrie de persones que al llarg d'aquests anys han dedicat, sempre de forma completament voluntària, moltes hores del seu temps als treballs preparatoris, a l'organització de les jornades, a la valoració i a la redacció de les conclusions. Quan en el seu moment se'ls va escollir, va ser en cada cas per la seva trajectòria individual i per ser, en els respectius àmbits d'actuació, persones de reconegut prestigi i solvència, que estàvem segurs que des de la seva perspectiva podrien aportar molt a una visió col·lectiva de l'acció cultural. Ara estem orgullosos de poder dir que no ens vam equivocar, i que sens dubte la seva feina continuada haurà servit per elaborar un treball de reflexió que ens ha estat i ens continuarà essent molt útil a l'hora de planificar la nostra política cultural.

Voldria posar, tot seguit, alguns exemples molt concrets d'idees o propostes que han sorgit al llarg dels darrers debats, i que d'una o altra manera han estat recollides i aplicades. Va ser en el debat sobre les Lletres on es va llençar la idea d'impulsar una mena de fira de les entitats i activitats culturals gironines per tal de difondre-les i donar-les a conèixer; poc temps més tard va néixer, a partir d'aquesta llavor, *Giroscopi*, la fira cultural promoguda per la Casa de Cultura. En el mateix debat es va plantejar la necessitat de difondre el patrimoni literari de la ciutat, i així va néixer la idea de la ruta literària *La Girona escrita*, que és una visita guiada de la ciutat a partir d'alguns textos d'escriptors que l'han presa com a motiu de la seva obra.

En el debat sobre l'audiovisual es va posar de manifest la necessitat, en una ciutat que ha sabut tenir cura del cinema des d'una perspectiva patrimonial i històrica, de treballar més per difondre l'obra dels cineastes actuals; aquest va ser un dels estímuls importants per a la creació de *Pantalla oberta*, un cicle de cinema de joves autors gironins d'ara. Així mateix, també hem avançat en la coordinació entre els diversos equipaments i les polítiques dedicades al foment de l'audiovisual. En el darrer debat de tots sobre el patrimoni cultural, es va parlar de la necessitat d'obrir a Girona noves rutes patrimonials i turístiques més enllà del barri vell i dels espais més coneguts; estem treballant en aquest sentit, i esperem que aviat podrem veure'n algun exemple pràctic.

Altres idees sorgides en els debats són difícils d'assolir a curt termini, perquè en molts casos depenen d'altres instàncies o d'elements externs. És el cas, per exemple, de la reivindicació d'implantar amb més força l'educació audiovi-

sual en els currículums de primària, de la necessitat de fomentar la lectura entre tots els sectors de la població, o de pensar estratègies que evitin la massificació turística; tots aquests són temes de gran abast, en els quals l'acció municipal pot ser significativa, però que en tot cas requereixen una acció conjunta entre molts agents.

Hi ha també algunes propostes importants que han sorgit dels debats i que potser no s'han portat a terme encara, o no de la forma com es va veure en el consell. Un cas molt concret és la reforma del cinema Truffaut, sobre la qual es van fer algunes propostes, i que encara està pendent d'una decisió definitiva. Tampoc hem avançat tant com voldríem en la idea de gestionar el patrimoni moble i immoble de la ciutat amb la coordinació que desitjaríem, però sens dubte s'han fet algunes passes.

En tot cas, el cert és que aquests debats van generar un bon nombre de noves propostes, van permetre compartir punts de vista diferents, i van obrir un espai de reflexió sobre la realitat i les necessitats en matèria cultural en la nostra ciutat que és del tot imprescindible. A partir d'ara el Consell de les Arts i la Cultura seguirà endavant, amb noves funcions i altres tasques, però la feina portada a terme fins ara i que es recull en els dos llibrets de conclusions serà sens dubte una base sòlida a partir de la qual continuar treballant. Esperem doncs que aquestes conclusions ens siguin a tots d'utilitat, i que suposin una aportació a la construcció col·lectiva de la nostra ciutat.

M. Lluïsa Faxedas

Tinenta d'alcalde i Regidora de Cultura

Introducció

El Pla estratègic de la Ciutat de Girona contempla els àmbits de l'educació i la cultura com a punts de partida per avançar en el progrés de la ciutat. Amb aquesta finalitat, per acord del Ple de l'Ajuntament celebrat el dia 3 d'octubre de 2000, es va crear el Consell de les Arts i de la Cultura.

L'objectiu del Consell de les Arts i de la Cultura és el de promoure el debat i la reflexió en el camp de la cultura per tal d'identificar els projectes més interessants en els que cal que la ciutat s'involucri així com poder generar un consens acord amb les polítiques culturals de l'Ajuntament.

Amb voluntat de crear un debat participatiu i obert a tothom, el Consell de les Arts i de la Cultura s'adreça a tots els agents de la ciutat, ja siguin públics, privats o tercer sector, amb l'ànim d'estimular la implicació ciutadana en la definició de les línies de futur a la ciutat de Girona. És necessària una bona planificació prèvia per poder projectar el futur de la ciutat de manera ben ordenada i així poder marcar les directrius que han de guiar les nostres polítiques.

Per portar a terme tot aquest procés de discussió, es va nomenar el Comitè Impulsor del Consell de les Arts i de la Cultura, que ha estat actiu durant sis anys, i que tenia com a missió definir els elements que calia posar de relleu a l'hora d'assenyalar les prioritats en matèria cultural.

Els membres que van formar part d'aquest Comitè Impulsor en la última etapa van ser els següents: Jordi Camps Martí, Eudald Camps Soler, Anna Ca-

pellera Molas, Cristina Cervià Sancho, Dolors Condom Gratacós, Bep Marquès Sureda, Sadurní Martí Castellà, Montserrat Mas Margarit, Imma Merino Serrat, Magdala Perpinyà Gombau, Josep M. Planas Oliver, Anna Carina Ribas, Francesc Ten Costa. I s'han ocupat de la secretaria tècnica: Patrícia Maseda i Laura Merino a partir del segon semestre del 2007.

Després de la diagnosi general de l'àmbit cultural a la ciutat de Girona, el Comitè Impulsor va proposar una avaluació per separat dels diferents àmbits temàtics que conformen la cultura i que van acabar agrupats de la següent manera: la música, les arts visuals, les arts escèniques, el sector audiovisual, el món de les lletres, l'arquitectura i el patrimoni.

El Comitè Impulsor també va decidir, com a metodologia de treball, convocar sessions plenàries del Consell de les Arts per a cada un dels àmbits temàtics proposats. Aquestes sessions, que s'han anat desenvolupant anualment des del 2002 fins el 2007, han consistit en unes jornades obertes a la participació de tots els ciutadans després d'haver convocat i recollit les opinions dels representants i implicats més directes de cada sector.

QUART DEBAT: AUDIOVISUALS I CIUTAT

El Comitè Impulsor de les Arts i de la Cultura, amb l'objectiu de convocar el Ple del Consell, redacta aquest document de treball a partir de les consultes realitzades a diversos representants del sector de les arts audiovisuals a Girona.

Elements per al debat:

Recollint les experiències i opinions del sector de les arts audiovisuals, el Comitè Impulsor exposa una sèrie de qüestions a debatre en el Ple del Consell:

Atesa l'escassa presència en els plans educatius del cinema i altres formes d'expressió audiovisual, respecte al seu valor estètic i l'anàlisi del seu llenguatge, es fa necessari impulsar una sèrie d'activitats complementàries que ajudin a la formació en aquesta matèria tenint en compte l'omnipresència de la imatge en el món actual? Les institucions públiques han d'aportar els recursos humans i materials perquè pugui fer-se aquesta formació? Referent a això, el Comitè Impulsor afirma l'interès de conèixer les iniciatives desenvolupades en altres ciutats de l'Estat espanyol, com ara Gijón, Sant Sebastià i la Corunya.

En l'àmbit de centres especialitzats i pel que fa a la Universitat, hi ha una oferta d'estudis a Girona que pugui satisfer la demanda de coneixements i formació en

la pràctica i la teoria audiovisuals? El Comitè Impulsor recull la idea que podria ampliar-se i també la inquietud davant el poc coneixement de les noves tecnologies.

Les activitats del Museu del Cinema de Girona compleixen les expectatives projectades en un centre d'aquestes característiques? Es constata l'opinió que, a part de valorar-ne el contingut i algunes activitats, el museu hauria d'acollir i projectar més iniciatives.

L'Ajuntament de Girona i altres institucions vinculades a la ciutat tenen una política definida pel que fa a l'audiovisual? Bona part dels sectors consultats perceben una certa indefinició.

Quina és la realitat i quines són les possibilitats d'aquells que, en el terreny creatiu i tècnic, volen fer una activitat a Girona dins de l'àmbit de l'audiovisual? Constatant la manca general d'indústria audiovisual a Catalunya i, en tot cas, la seva concentració a Barcelona, hi ha unes condicions de producció a l'altura de la voluntat de creació? El Comitè Impulsor fa present que els implicats manifesten les seves dificultats per desenvolupar el procés de creació i producció, la seva vindicació d'un major suport o ajut per part de les institucions públiques, i les reduïdes possibilitats d'exhibició i difusió dels seus treballs. Així vol plantejar què representa l'ús del vídeo digital de cara a afavorir la producció, abaratint-la i alleugerint-la. Una altra qüestió és la possible implicació de la televisió local en la producció i difusió de creacions audiovisuals. En relació amb el tema, s'ha convidat el director del màster de documental de creació de la Universitat Pompeu Fabra, una iniciativa que afavoreix noves formes de producció i creació cinematogràfiques.

L'exhibició està massa limitada a l'oferta comercial? A part del cinema Truffaut i del fet que aquest s'hi pogués implicar més, hi hauria d'haver espais que afavorissin l'exhibició de propostes audiovisuals alternatives, o condemnades a ser alternatives, a la ciutat? El Comitè Impulsor té present que a Barcelona, i altres ciutats, s'han desenvolupat programacions i festivals cinematogràfics, alternatius o especialitzats, que contraresten les limitacions i exclusions de l'exhibició comercial derivades de les imposicions mercantils de la gran indústria. També vol plantejar que certa creació cinematogràfica cada cop té més entrada als museus i, a la vegada, el tema de les afinitats amb els artistes plàstics.

Què aporta el Festival de Cinema de Girona? Especialitzat en curtmetratges, ha afavorit la difusió dels treballs dels cineastes gironins? A part d'aquesta iniciativa, Girona podria incorporar un altre model de festival que ampliés la seva oferta cinematogràfica, generés activitats culturals i fins i tot promogués la ciutat en relació amb el cinema? Respecte a aquest tema, el Comitè Impulsor ha convidat el director del festival de Gijón, una persona vinculada al Festival de Cinema Asiàtic de Barcelona i un membre del comitè de selecció del festival de Sant Sebastià.

Finalment, hi ha la qüestió relativa a les possibilitats que obre la rehabilitació de l'edifici del Modern. El Comitè Impulsor constata que això crea expectatives i a la vegada exposa que l'adequació de l'edifici, del qual ara només s'aprofita un espai ínfim corresponent a la sala Truffaut, necessita una gran inversió i, per tant, una implicació d'altres institucions a part de l'Ajuntament. Així doncs, què en farem, del Modern?

Programa de la sessió plenària:

DEBAT OBERT: AUDIOVISUALS I CIUTAT

Dates: divendres 8 i dissabte 9 d'abril de 2005

Lloc: Centre Cultural la Mercè

Divendres 8 d'abril de 2005

Tarda

- Recollida d'informació
- Presentació a càrrec de la senyora Anna Pagans, alcaldessa de Girona, i de la senyora Imma Merino, en representació del Comitè Impulsor del Consell de les Arts i de la Cultura de Girona
- Conferència entorn a *Què en fem, del Modern?* a càrrec d'Àngel Quintana, professor titular d'història i teoria del cinema de la Universitat de Girona
- Taula rodona: *Ensenyar, fer i promoure el cinema avui*
 - Jaime Pena, director del CGAI (Centre Galleg de les Arts i la Imatge)
 - José Luís Cienfuegos, director del festival de Gijón
 - Jordi Balló, director del Màster de Documental de la Universitat Pompeu Fabra i director d'exposicions del CCCB
 - Carlos Rodríguez, codirector de BAFF (Barcelona Asian Film Festival), associació 100.000 Retinas
 - José Antonio Hurtado, director de programació de l'IVAC (Institut Valencià de Cinematografia)

Moderador: Àngel Quintana, professor titular d'història i teoria del cinema de la Universitat de Girona

- Torn obert de paraules i debat

Dissabte 9 d'abril de 2005

Matí

- Conferència a càrrec del senyor Xavier Marcè, director de l'Institut Català de les Indústries Culturals (ICIC)
 - Taula rodona: *Estat de l'audiovisual a Girona*
 - Jordi Pons, director del Museu de Cinema de Girona
 - Sefa Ponsatí, directora de Cinètic, educadora i activista cultural
 - Guillem Terribas, president del Col·lectiu de Crítics de Girona
 - Maurici Jiménez, president de l'Associació de Realitzadors i Productors Audiovisuals de Girona (ARPAGI)
 - Josep Puigvert, director de l'Associació de Guionistes de Girona (AGGI)
 - Antoni Martí, cineasta i membre de Cinètic
 - Núria Aidelman, educadora i programadora d'Xcèntric
- Moderadora: Imma Merino, periodista cultural i crítica de cinema

- Torn obert de preguntes i debat
- Cloenda de les jornades a càrrec de la senyora Lluïsa Faxedas, regidora de Cultura i Esports de l'Ajuntament de Girona

Aportacions del plenari:

a) Què en fem, del Modern?

Àngel Quintana va analitzar la situació de l'audiovisual a la ciutat a partir del punt d'inflexió que va representar l'adquisició de la col·lecció Tomàs Mallol, la creació del Museu del Cinema i l'adquisició de l'edifici del cinema Modern. Partint dels nous models d'oci situats a la perifèria i d'una exhibició a la carta a través de vídeos i DVD, també va confrontar els comportaments del públic amb les polítiques culturals vinculades al món de l'audiovisual.

El Museu del Cinema va valorar-lo com un espai consolidat com a oferta museística, però amb assignatures pendents com ara l'oferta cultural o la seva vinculació amb altres centres de l'Estat o internacionals. Entre aquest i el cinema Truffaut, ambdós de gestió municipal, també hi observava mancances de relació, fins i tot situacions de competència, en lloc de l'afavoriment d'experiències de difusió cultural de l'audiovisual conjuntes.

Pel que fa als àmbits educatius, tots s'interessen pel mitjà audiovisual, però no es preocupen per l'anàlisi i l'estudi de les imatges, sinó per la relació d'aquestes en l'educació, en valors i per l'aplicació de les noves tecnologies. En aquest sentit, Quintana va remarcar que també caldria promoure l'educació en estètica de la imatge. Va destacar la funció creativa de l'ERAM, la contribució de la Universitat de Girona en aportar coneixements de cultura cinematogràfica i les activitats del servei educatiu del Museu del Cinema; totes, però, amb un rendiment per sota de les expectatives.

Respecte a l'estat del nivell creatiu de la ciutat, va apuntar que seria molt interessant establir un vincle entre la creació cinematogràfica i el sector de les arts visuals. Els joves creadors haurien d'estar més disposats a treballar en el territori híbrid i buscar la difusió i el reconeixement en altres circuits d'exhibició com els espais d'art. Així mateix, va destacar el paper de suport i seguiment de projectes de la Fundació Elsa Peretti.

El Festival de Cinema de Girona, amb disset anys de trajectòria, tampoc va considerar-lo arrelat ni singularitzat. Quintana va apuntar dos altres models possibles de festival per a la ciutat. En primer lloc, un model centrat en les relacions entre cinema i teatre que podria vincular-se al festival de Teatre Temporada Alta i que podria ser una possible solució de relançament internacional. En segon lloc, un model que, relacionat amb el Museu del Cinema, estigués especialitzat en cinema dels orígens.

També va plantejar que la ciutat hauria de tenir un òrgan de coordinació de les activitats del món de l'audiovisual. En aquest sentit, el Modern podria ser una mena de centre cultural de l'audiovisual que recollís els sectors que actuen a la ciutat, tant els centres de gestió de l'Ajuntament com les iniciatives independents. També va remarcar la necessitat de dues sales, per a la projecció continuada de nous films en VO i per afavorir una més gran obertura a propostes i cicles organitzats per entitats locals i de fora.

b) Ensenyar, fer i promoure el cinema avui

La primera taula rodona va plantejar la necessitat de col·laboració entre les diferents institucions cinematogràfiques de l'Estat per aconseguir abaratir costos i establir polítiques de programació més rendibles que plantegin una certa alternativa real d'oferta als circuits comercials.

També es va demanar de potenciar una cultura del cinema com a esdeveniment, plantejant sistemes d'exhibició més compactes que provoquin el desplaçament de la gent cap a una ciutat determinada per veure-hi pel·lícules, de la mateixa manera que ho aconsegueixen els centres culturals amb determinades exposicions temporals, fomentar la creativitat a l'hora de gestionar la difusió cinematogràfica per atraure el públic i captar un sector més ampli de la població.

Una altra necessitat seria la de trobar mecanismes perquè una ciutat mitjana com Girona pugui exhibir tot el cinema que es distribueix i donar oportunitat de veure bona part del que no té distribució comercial. El fet és que no hi ha possibilitat de discussió crítica ni de formació d'alt nivell pels nous realitzadors si el públic i els nous cineastes només coneixen una part molt petita del cinema que es fa.

Cal buscar un equilibri entre l'organització de festivals, que tenen més capacitat d'atracció mediàtica i de convocatòria, però que resulten molt costosos, amb la inversió en estructures rendibles que ajuden a fidelitzar públics i interessos.

c) La política cultural de l'ICIC respecte al tema de l'audiovisual Xavier Marcè, director de l'ICIC, va qualificar el sistema cinematogràfic espanyol i català com un sistema que depèn essencialment o bé de la Generalitat o bé del Ministeri de Cultura. Ja sigui per la compra per drets d'antena o coproducció amb les televisions, les polítiques públiques són determinants en el futur de l'audiovisual.

A parer de Marcè, a Catalunya es poden fer tres tipus de pel·lícules: de gènere, de sociologia local i d'autor. Considerant absurd plantejar-se sistemàticament línies de suport a altres models, Marcè va argumentar que les polítiques públiques haurien d'incentivar el creixement dels tres tipus de models esmentats. La intenció de l'ICIC seria poder diferenciar les pel·lícules en funció del risc que prengui el productor i de la vàlua cultural i artística que tingui cada projecte.

Marcè també va exposar que cal ajudar les productores a desenvolupar millor els seus projectes audiovisuals, amb aquest fi s'ha creat el Centre de Desenvolupament Audiovisual (CDA). També s'ha creat un fons d'autor per poder ajudar més aquest tipus de cinema, que té una vocació cultural i, per tant, més risc de mercat. Pel cinema comercial s'estan desenvolupant fons de coproducció que permetran complementar una ajuda bàsica amb fons de risc que es recuperaran en funció del seu resultat al mercat. També s'ha establert el fons "noves mirades" per a projectes cinematogràfics d'artistes que no provenen del món pròpiament cinematogràfic.

Finalment, va abordar el tema de la socialització del cinema català i aconseguir exhibir en mercats de referència. D'aquí, va referir-se a Catalan Films com una entitat amb la finalitat de donar més visibilitat internacional al cinema català. Altrament, des de la Generalitat també es dóna suport a les sales d'art i assaig i a l'exhibició dels films catalans d'autor als festivals, considerats com un espai de visibilitat molt important d'un tipus de cinema amb una voluntat estètica al marge dels imperatius comercials.

d) L'estat de l'audiovisual a Girona

De l'última taula rodona es va extreure la conclusió que calia valorar la necessitat d'una major presència a les escoles del cinema com a forma d'art i de cultura. També es va reincidir en el tema de la manca de relació i coordinació entre els diferents col·lectius del sector de l'audiovisual i l'escassa difusió dels treballs dels creadors gironins de l'àmbit audiovisual. Es va posar de manifest la necessitat, doncs, d'espais per fer-los més visibles, com la segona sala al cinema Truffaut lligada a una redefinició del Modern com a espai multidisciplinari.

CINQUÈ DEBAT: LLETRES I CIUTAT

El Comitè Impulsor de les Arts i de la Cultura, amb l'objectiu de convocar el Ple del Consell, redacta aquest document de treball a partir de les consultes realitzades a diversos representants del sector de les lletres a Girona.

Elements per al debat:

Un cop feta la recerca d'experiències i consideracions del sector vinculat al món literari de la ciutat i províncies, el Comitè Impulsor ha redactat una sèrie de qüestions a debatre en el Ple del Consell:

Pel que fa al món editorial, es pot dir que la indústria editorial de la ciutat i comarques cobreix les demandes de la creació i la d'investigació local? D'altra banda, es podria considerar que hi ha crisi d'originals? Pel que fa a la producció per *gèneres*: prosa, poesia, novel·la, assaig, etc. Es considera equilibrada? Hi ha producció editorial arriscada? Es publiquen productes innovadors? Les col·leccions de les editorials privades o institucionals tenen consells assessors, comitès editorials, direccions de col·leccions? S'hauria d'actuar d'una manera decidida en la consolidació d'empreses de distribució editorial que cobreixin tot el territori català?

Respecte a la promoció de la lectura i l'escriptura, les activitats que es plantegen són suficients i estan prou coordinades? Què ho podria millorar? Quin pes té la producció literària gironina, històrica i contemporània, en aquesta promoció? Quins models poden ajudar a millorar les polítiques de promoció de la lectura i la creació? Quins altres models de polítiques d'incentivació de la lectura hi ha a altres ciutats de Catalunya com per exemple Tarragona, Terrassa, Sabadell? Es podrien aplicar a Girona?

Un altre tema que suggereix nombroses qüestions és el de les biblioteques. Els membres del Comitè Impulsor es pregunten com i en què es podria millorar la situació de les biblioteques escolars i a partir de quins models. L'actuació en l'àmbit escolar és decisiva per captar nous públics i nous creadors. Amb quin tipus d'iniciatives? El mapa bibliotecari de la ciutat: ha millorat en els darrers anys? Proporciona activitats complementàries que, paral·lelament, ajuden a promocionar la lectura, especialment entre els més joves? La distribució d'usuaris i recursos entre biblioteques de barri, la Biblioteca Pública i les biblioteques universitàries funciona correctament a la ciutat? En què beneficia o perjudica l'usuari la conversió de les biblioteques tradicionals en mediateques? Quines són les prioritats, a banda de les previstes per la llei, que hauria de tenir la nova Biblioteca Pública? Calen més lligams i col·laboració entre les biblioteques de barri o sectorials i les biblioteques universitàries? Es constata distància i manca de connexió entre les activitats que genera la Universitat i les que generen altres agents de la ciutat. Com es podria resoldre aquesta desconnexió?

Quant al tema de la lectura també cal preguntar-se com s'explica l'èxit dels clubs de lectura, dels programes de TV o de les lectures poètiques davant d'una suposada crisi de lectura generalitzada.

Pel que fa al tema de la creació, la planificació municipal d'ajuts a la creació dels darrers anys és suficient i cobreix tots els àmbits creatius relacionats amb les lletres?

El Comitè Impulsor constata les dificultats dels nous creadors per arribar als mitjans de comunicació. Hi ha un desequilibri entre la qualitat i la quantitat de la producció local i el tractament que se'n fa a la premsa. Quines iniciatives podrien millorar aquesta manca de sintonia? L'ús de les noves tecnologies i els espais compartits de promoció a la xarxa (blocs, webs, etc.) poden ser una solució parcial?

Programa de la sessió plenària:

DEBAT OBERT: LLETRES I CIUTAT

Dates: divendres 2 i dissabte 3 de juny de 2006

Lloc: Centre Cultural la Mercè

Divendres, 2 de juny de 2006

Tarda

- Lliurament de documentació
- Presentació a càrrec d'Anna Pagans, alcaldessa de Girona, i de Dolors Condom, membre del Comitè Impulsor del Consell de les Arts
- Taula rodona: *Edició i distribució a Girona*
 - Quim Curbet, escriptor i editor de CCG Edicions
 - Jenar Fèlix, editor de Brau Edicions
 - Joan Boadas, cap del Servei de Publicacions de l'Ajuntament de Girona
 - Carles Sapena, cap del Servei de Publicacions de la Diputació de GironaModerador: Josep Pujol, escriptor
- Taula rodona: *Escriptura: beques i ajuts per a escriptors*
 - Esteve Vilanova, president de la Fundació Prudenci Bertrana i dels Premis Literaris de Girona
 - Guillem Terribas, responsable de la Llibreria 22 i del Premi de Novel·la Curta Just Maria Casero

- Carles Torner, responsable de l'Àrea d'Humanitats i Ciències de l'Institut Ramon Llull de Barcelona
 - Jaume Subirana, president de la Institució de les Lletres Catalanes
- Moderador: Xavier Pla, professor de literatura catalana contemporània i teoria literària de la Universitat de Girona

- Torn obert de paraules i debat

Dissabte, 3 de juny de 2006

Matí

- Taula rodona: *Patrimoni literari*
 - Anna Aguiló, presidenta d'Espais Escrits
 - Mariàngela Vilallonga, directora de la Càtedra M. Àngels Anglada de la Universitat de Girona
 - Roger Vilà, coordinador del projecte La Casa de la Paraula
 - Jordi Mascarella, autor de l'*Atles literari de les terres de Girona*Moderador: Miquel Pairoli, escriptor i periodista
- Taula rodona: *Foment de la lectura*
 - Artur Iscla, responsable del Servei Municipal de Biblioteques de l'Ajuntament de Girona
 - Elena Redó, cap de Biblioteques de la Diputació de Girona
 - Rosa Comes, responsable del web tarragonalletres.org de l'Ajuntament de Tarragona
 - Ernest Abadal, coordinador del projecte SABA-DOC de Sabadell

Moderador: Vicenç Villatoro, escriptor i periodista

- Torn obert de paraules i debat
- Cloenda de les jornades a càrrec de Lluïsa Faxedas, regidora de Cultura i Esports de l'Ajuntament de Girona

Aportacions del plenari:

Realitzades les jornades, amb l'assistència de 26 inscrits, el Comitè Impulsor conclou que el resultat de les taules rodones i de la participació dels ciutadans és, en suma, el següent:

a) Edició i distribució a Girona

Els ciutadans en general coneixen que hi ha editorials privades i premis literaris per difondre l'obra d'autors gironins. Tanmateix només una minoria s'ha fixat en la tasca editorial de la Universitat, de l'Institut d'Estudis Gironins, del Patronat Eiximenis –com a exponent en beques–, i la tasca de l'Ajuntament i la Diputació de Girona en el manteniment d'una col·lecció de títols.

Es fa notar que la raó d'aquesta manca de coneixement general de la feina editora a Girona és que no s'aprofiten prou les eines que ja es tenen a l'abast. Per exemple falta esforç a fer una política real “de les tres d”: distribució, difusió i digitalització. S'ha proposat també la creació d'un portal de publicacions per augmentar la difusió i el coneixement del que es publica a la ciutat.

Per altra banda, la indústria editorial és queixosa del nivell baix de lectura

dels gironins, tot i que destaca que a Girona hi ha més oferta cultural de mitjana que a la resta de Catalunya i que les llibreries són més eficients i tenen més vendes que a Lleida o a Tarragona. Es fa la reflexió que la lectura s'ha de potenciar en tant que educa i no només com a oci.

Es defensa des del sector privat la descentralització total de la gestió cultural des dels poders públics, i es fa una proposta concreta: organitzar anualment una fira gironina per donar a conèixer a dins i a fora tot el que pot oferir el sector cultural de Girona.

b) Beques i ajuts per a escriptors

Els ponents han coincidit que els premis literaris són un estímul per al creador i per aconseguir la seva professionalització (entre autors gironins, en alguns casos, es comenta que es percep “una mena de complex d'inferioritat” per la proximitat de la indústria editorial de Barcelona i la dificultat d'accedir-hi). Hi ha altres maneres d'ajudar indirectament la literatura, com ara una bona política de biblioteques, un circuit de festivals de literatura i poesia i també el fet d'aprofitar el canal Internet (per fer difusió de llibres ja publicats), programes de televisió, revistes...

Es troba a faltar una revista catalana divulgativa de novetats editorials. S'apunta que Girona seria la ciutat idònia per fer una mena de prova pilot: coordinar, fer enllaços, aprofitar la intel·ligència dels recursos i potenciar les infraestructures que hi ha a la ciutat, per culminar en la creació d'un portal de llibres de la producció gironina.

El sector dels llibreters fa notar que a Girona es ven més en català tot i que a Catalunya es publica més en castellà, per tant si es fan polítiques i es busquen noves fórmules per incentivar la creació literària en català també creixerà el nombre de lectors en català.

c) Patrimoni literari

A les comarques de Girona hi ha una sensibilitat creixent sobre aquest tema i el tipus de feina que es pot fer amb el patrimoni literari d'un escriptor: gestió cultural, conservació del llegat, la configuració d'un centre de documentació amb informació en suports diferents, promoció de la lectura, actualització i divulgació de l'obra literària a partir de diferents formats com ara exposicions, rutes, etc. (Fundació Josep Pla, Atlas literari de les Terres de Girona, Centre Cultural la Mercè, Espais Escrits, Càtedra M. Àngels Anglada, etc.).

d) Foment de la lectura

És prioritari introduir polítiques de foment de la lectura per als infants i els joves. La política de Biblioteques, com a centres difusors de cultura, hauria d'ajudar a esmenar això i, en aquest sentit, s'està tancant un Pla de Biblioteques amb la construcció d'una nova Biblioteca Pública que ha d'actuar com a central urbana i que sigui un equipament realment potent. A més, segons algun ponent, s'obre l'horitzó d'un més que probable consorci de biblioteques de Girona que incorpori les cinc biblioteques actuals augmentades i millorades. Les nostres parteixen de poder oferir serveis de qualitat com ara disposar d'un bon fons

(més de 100.000 documents), disposar de bons professionals, bons equipaments i bons serveis.

La política de biblioteques ha de difondre les biblioteques com a espais d'acció cultural, un model obert de biblioteca; ha de saber rendibilitzar el fons documental i generar activitats; ha de difondre la lectura a les escoles i altres col·lectius, promoure el coneixement de la mateixa biblioteca. La biblioteca és en ella mateixa un agent promotor, un contenidor de cultura i no només de llibres, un centre difusor de coneixement per a tota mena de públic i hi poden ajudar aspectes com la mateixa arquitectura de l'edifici, la distribució i el condicionament dels espais. A mesura que les noves tecnologies han permès deslliurar el personal bibliotecari de les tasques més mecàniques, s'han pogut desenvolupar altres serveis i activitats de foment de la lectura. Però podríem millorar el resultat si incorporéssim professionals amb altres perfils, com ara especialistes en pedagogia o literatura infantil, i si es coordinessin actuacions conjuntes bàsiques de les diferents biblioteques, ja que en general es fan moltes activitats a Girona, però no sabem quin abast tenen i a quin grau de planificació responen a mitjà i llarg termini.

SISÈ DEBAT: PATRIMONI I CIUTAT

El Comitè Impulsor de les Arts i de la Cultura, amb l'objectiu de convocar el Ple del Consell, redacta aquest document de treball a partir de les consultes realitzades a diversos representants del sector del patrimoni a Girona i exposa una sèrie de qüestions a debatre:

Elements per al debat:

El patrimoni és la base material i immaterial de la cultura d'un poble, la seva memòria col·lectiva. Els canvis accelerats de la nostra època ho transformen tot tan ràpidament que aquesta herència cultural sovint no es considera un element clau de la vida cultural contemporània. Aquest és un dels reptes que la gestió del patrimoni no pot defugir si es vol respondre als interessos del conjunt de la societat, que també ha de participar en les decisions sobre la preservació d'aquest imaginari col·lectiu.

Girona viu un intens procés de canvi social i de creixement urbà. Aquesta transformació crea necessitat d'espais per a usos públics, per construir lligams entre barris i entre municipis veïns. Quin és el model de ciutat que l'Ajuntament de Girona ens proposa?

Els museus i els arxius són centres de recuperació i definició del patrimoni local. Tanmateix aquesta tasca no és prou coneguda ni reconeguda per la ciutadania. La Universitat de Girona ens hi ajuda, en aquesta funció? És suficient l'organització temporal d'exposicions per fer visible el nostre patrimoni? Es troben prou dotats econòmicament els museus i els arxius per al manteniment dels equipaments i per a la investigació? Els centres educatius ensenyen a descobrir les col·leccions que conserven els museus locals i els serveis que poden oferir els arxius?

Hi ha qui manté que Girona ja està consolidada com a destí cultural de viatgers. Altres creuen que la ciutat busca encara un element distintiu per convertir-se en un autèntic destí turístic de referència. El Festival de Músiques Religioses del Món sembla que no ha servit pas del tot per a aquest propòsit. El Centre Bonastruc ça Porta tampoc no està prou desenvolupat ni disposa dels mitjans per convertir-se en un gran centre d'atracció. Ens interessa que la ciutat es conegui a fora a partir d'un sol referent i d'una única època històrica?

Els elements per al debat que us presentem en aquest ple han estat contrastats per persones que treballen en el patrimoni gironí o hi estan vinculades, les quals han col·laborat amb el Comitè Impulsor en les sessions preparatòries d'aquesta edició. Amb aquest ajut hem pogut enfocar el tema des de la nostra perspectiva local i hem articulat les jornades a partir d'aquests dos eixos de reflexió:

- El paper del turisme en la construcció de la ciutat.
- Preservem tot el que és patrimoni?

La majoria de ciutadans identifica el concepte patrimoni amb patrimoni arquitectònic (o patrimoni construït). Girona és una ciutat especialment dotada en aquest sentit, però en general es troben a faltar criteris de preservació i mecanismes de protecció i inversió. Hi ha programes per a la conservació d'aquest patrimoni monumental o només s'hi fan actuacions quan ja són inevitables?

Constatem tot un seguit d'atencions desequilibrades: l'especial atenció al Barri Vell desenfoca la resta de la trama de la ciutat, i també hi ha un contrast important entre l'atenció a uns determinats períodes arquitectònics. Caldria fer una revisió del Pla del Barri Vell? Caldria intervenir més a descobrir i valoritzar altres barris de la ciutat? Per exemple, la riba del Ter ha perdut valor evocatiu o ha guanyat valor com a espai natural? I el Pla especial de la Devesa? I el projecte de l'anella verda? Hi ha previsió d'actuacions al castell de Montjuïc, al barri de Sant Narcís, a la plaça de Catalunya o a les poques cases que queden dels mestres d'obra de l'Eixample...?

També es detecta una infrautilització de determinats edificis protegits de titularitat pública sense un ús definit. Evidenciem un desequilibri entre la inversió en edificis (nova planta o rehabilitació) i la inversió en el manteniment, la conservació i els serveis. El funcionament d'arxius, museus i altres equipaments dedicats a la custòdia i difusió del patrimoni, sovint es troben amb precarietat d'espais i de recursos i presenten serioses llacunes en recerca, polítiques d'ingressos, adquisicions i incorporacions de nous elements i en la seva divulgació. Cal parar més atenció en la inversió i la millora dels criteris i en la preservació del patrimoni oral, musical, artístic, documental, natural...

D'altra banda, cal una ordenació dels òrgans de gestió que actuen en polítiques de preservació i difusió del patrimoni. L'Institut del Patrimoni de la Universitat de Girona, el Bisbat, l'Ajuntament de Girona, la Generalitat i la Diputació exploten al màxim les seves possibilitats? I el mecenatge privat? Cal conèixer les competències de cada institució i apel·lar a la coordinació entre els agents públics i privats implicats. L'aportació de la societat civil en la conservació del patrimoni és destacable però no té uns programes definits.

Pel que fa a les relacions entre patrimoni i turisme, cal una planificació ordenada i conseqüent entre protecció i explotació. El criteri de les polítiques patrimonials s'hauria d'establir a priori i amb independència de l'explotació turística. Tot i tenir en compte la seva rendibilitat econòmica, s'hauria de veure com una conseqüència i no com un argument, a l'hora d'intervenir.

Programa de la sessió plenària:

DEBAT OBERT: PATRIMONI I CIUTAT

Dates: divendres 8 i dissabte 9 de juny de 2007

Lloc: Centre Cultural la Mercè

Divendres 8 de juny de 2007

Tarda

- Presentació a càrrec de Lluïsa Faxedas, regidora de Cultura i Educació de l'Ajuntament de Girona, i d'un membre del Comitè Impulsor del Consell de les Arts i de la Cultura de Girona
- Conferència a càrrec de Francesc Muñoz, professor de geografia urbana de la Universitat Autònoma de Barcelona
- Taula rodona: *Paper del turisme en la construcció de la ciutat*
 - Josep Antoni Donaire, professor de geografia, turisme i comunicació de la Universitat de Girona
 - Dolors Vidal, sotsdirectora de l'Escola Universitària de Turisme de la Universitat de Girona
 - Kim Bover, arquitecte i membre de KGB Arquitectura Urbanisme i Disseny
 - Joan Pluma, tinent d'alcalde d'Urbanisme de l'Ajuntament de Girona
 - Francesc Muñoz, professor de geografia urbana de la Universitat Autònoma de Barcelona

Moderador: Joan Ventura, periodista del diari *El Punt*

- Torn obert de paraules i debat

Dissabte 9 de juny de 2007

Matí

- Conferència a càrrec d'Eudald Carbonell, catedràtic de prehistòria de la Universitat Rovira i Virgili i codirector del projecte d'investigació al jaciment d'Atapuerca
- Taula rodona: *Preservem tot allò que és patrimoni?*
 - Sílvia Planas, directora de l'Institut d'Estudis Nahmànides i del Museu d'Història dels Jueus de Girona
 - Josep Matas, advocat, editor de la revista *Gavarres* i professor de l'Escola Superior d'Arxivística de la Universitat Autònoma de Barcelona
 - Antoni Mir, director de la Casa de les Llengües de Barcelona
 - Joaquim M. Puigvert, vicerector de Recerca en Humanitats i Ciències Socials de la Universitat de Girona
 - Eudald Carbonell, catedràtic de prehistòria de la Universitat Rovira i Virgili i codirector del projecte d'investigació al jaciment d'Atapuerca

Moderador: Joan Ventura, periodista del diari *El Punt*

- Torn obert de paraules i debat
- Cloenda de les jornades a càrrec d'Anna Pagans, alcaldessa de Girona

Aportacions del plenari:

a) Els nous teixits urbans

La conferència de Francesc Muñoz es va centrar en analitzar la manera com es configuren els nous teixits urbans en funció de les actuacions que es porten a terme tant en l'àmbit del patrimoni, com del turisme. En aquest sentit, Francesc Muñoz va destacar el paper que, en l'era de l'economia i les telecomunicacions globals, ha assumit la ciutat com a eix vertebral entorn de la qual s'esdevenen els grans moviments turístics, de béns, de consum, d'oci i de cultura. Una ciutat en la qual l'habitant s'aproxima més a un transeüant en mobilitat i interconnexió constants amb altres espais que no pas a un ciutadà lligat a l'experiència d'habitar un lloc concret. Aquesta seria una de les noves dimensions fonamentals per entendre l'abast territorial de la ciutat i, en conseqüència, el mode com s'articulen els fenòmens turístics i la utilització del territori.

En relació amb aquests nous esdeveniments, Francesc Muñoz va fer referència a determinats models que es van repetint en diferents espais, principalment urbans, i que obliguen a replantejar-nos la manera en què s'ha d'afrontar el desenvolupament de la ciutat i els seus usos. Des de l'homogenització de l'escenari urbà o la serialització i repetició dels mateixos models pel que fa a la renovació dels centres històrics arreu del món, fins a recreacions fictícies i simulacions històriques en els indrets més disperss, passant per la disseminació del territori en barris residencials de baixa densitat, podem inventariar tot un seguit de fenòmens que Francesc Muñoz engloba sota el concepte d'*urbanització*. Així, a par-

tir de l'anàlisi dels diversos espais, Francesc Muñoz alerta sobre la necessitat de projectar alternatives per tal d'evitar aquests processos d'*urbanització*. En conseqüència, es tractaria de sobrepassar el punt de vista local per tal d'assolir una mirada global i planificar actuacions a llarg termini, defugint la immediatesa i els interessos privats. Així, els reptes de futur impliquen crear polítiques de ciutat que intervinguin en sentit transversal i no sectorial i que englobin diferents àrees, com ara el patrimoni, el turisme, el paisatge, les infraestructures, l'educació..., de manera que es creïn xarxes de connexió entre els diferents àmbits.

b) El paper del turisme en la construcció de la ciutat

Durant la taula rodona es van apuntar diferents visions pel que fa a la rehabilitació del Barri Vell: hi ha qui va adoptar una postura més crítica considerant que s'ha provocat un procés de gentrificació, que ha acabat marginant els habitants originaris i ha contribuït a incrementar l'especulació urbanística i a crear una imatge de cartró pedra de Girona. També hi ha qui considera que la rehabilitació ha estat modèlica i ha fet reviure un Barri Vell que estava en decadència i ha regenerat el comerç i el turisme a la ciutat.

Per altra banda, es va comentar el fet que Girona, sense haver projectat un pla estratègic de turisme, s'ha vist convertida en un laboratori d'experimentació i un exemple a seguir. En aquest sentit el nou repte de futur que tindria, tenint en compte el seu enclavament privilegiat associat a unes grans infraestructures, seria trencar amb l'anella imaginària que circumscriu el turisme a una part del Barri Vell i dissenyar un pla turístic funcional d'àmbit supramunicipal. Es va des-

tacar la importància que pot tenir per a la ciutat l'organització d'un màster internacional de turisme i cultura a partir del 2008.

c) L'evolució social de la ciutat

L'Eudald Carbonell va reflexionar sobre la ciutat, l'ésser humà, l'evolució social i econòmica i les xarxes d'urbanització. La ciutat és una de les xarxes més importants que té l'espècie al planeta. Cal tenir en compte que l'acceleració tecnospacial ha distorsionat l'espaitemps, som una espècie en constant moviment que cavalca sobre el temps, no sobre l'espai. Això desconfigura els raonaments i l'educació rebuda.

En aquest procés de ruptura hem de generar els fonaments de la nostra articulació futura, que són les ciutats. Encara no hem acabat de convertir l'atzar en lògica. *Atzar* és el que passa, *lògica* el que vols que passi. Tot el que ens ha format o *deformat* ja està espremut, ja no ensenya; no es pot refundar el pensament arcaic. Aquí se situa el problema, canviar l'atzar per la lògica ens obliga a haver de tornar a pensar.

L'estructura domèstica s'ha diversificat tant que tampoc no ens assegura la seva homogeneïtat. El vertader àmbit de socialització és la ciutat, no la família. Ens configurem com una estructura en què els individus tenen relació directa amb l'espècie. Això provoca una gran mobilitat ciutadana. Cal trobar noves formes d'adquirir energia per a molts milions d'individus en una sola ciutat. Per tant, hem de repensar la ciutat.

L'espaitemps històric d'una ciutat som nosaltres. No és la Catedral. Som ciutat, som espècie, som patrimoni. La ciutat ha de resocialitzar l'espècie. La ciutat és l'espai generador d'estructures socials. La ciutat és un àmbit estructurador de la nostra biologia i de la nostra capacitat d'organització.

d) Preservem tot allò que és patrimoni?

Cal tenir en compte que hi ha un patrimoni intangible o immaterial que corre el risc de perdre's. Les llengües, en un món multilingüe, interconnectat i en mobilitat, formen part del patrimoni universal.

Per tenir la història completa de la nostra societat cal recuperar i reconstruir la història i difondre-la al major segment possible de població. Per exemple, l'escriptura de les dones jueves medievals o la irrupció de les noves arqueologies industrials i agràries.

El concepte de patrimoni ha canviat i alguna de les figures que el gestionen ha deixat de tenir sentit, com també n'hi ha algunes que mai s'han posat en pràctica (la zona d'interès etnològic seria ideal per aplicar a la Vall de Sant Daniel).

Hi ha patrimonis especialment fràgils, com ara l'educatiu i el científic. Caldria citar les institucions educatives centrals de la Girona del XIX i part del XX (i les seves biblioteques, laboratoris, museus, professors...); el fons editorial de l'empresa Dalmau Carles; l'arquitectura escolar (escola Bruguera, escola de Montjuïc...), i tenir en compte que la UdG generarà el futur patrimoni científic i cultural de la ciutat.

© Consell de les Arts i de la Cultura
Ajuntament de Girona, 2008

Redacció: Consell de les Arts i la Cultura

Coordinació: Laura Merino

Realització: Curbet CG

Impressió:

Dip. legal: